

davku, in posledice tega bodo trpeli v posameznih deželah zemljiški davkoplačevalci. Po mojem mnenju ne bode torej ta davčna preosnova kmetu prinesla nobene koristi, prej bode imel škodo od nje. Z ozirom na to sem v takozvanem odboru dvanajsternih nasvetoval, naj bi se popust naklonil pri zemljiškem davku 10 oziroma 20 odstotkov.

Moj predlog je bil tedaj odklonjen. Z ozirom na to sem predlog omejil in ga potem v odboru dvanajsternih in v davčnem odseku ponovil, in sicer v tem smislu, da naj tisti zemljiški posestnik, čegar posestvo s katastralnimi čistimi dohodki znaša do uštetih 300 gl., ne prevzame 15 odstotkov, kakor v predlogi, temveč 20 odstotkov.

Iz tega se tudi lahko razvidi, da ni moj predlog naperjen proti velikemu posestvu. Prepričan sem, da ni nobene razlike med interesi manjšega, srednjega in velikega posestva, temveč, da so drug na drugega navezani in morejo le tedaj kaj doseči za gospodarstvo, če skupaj držé. Ker se mi pa ni, kakor sem že omenil, posrečilo prodreti s prvim svojim predlogom, sem stavil ta predlog. Saj pa je ta tudi že v drugem oziru pravičen in utemeljen.

Kako je to, da naj bi ne imel mali kmet vsaj tistega popusta, kakor manjši obrtniki? Gospoda moja! Dan na dan vidimo, kako se kmet, zlasti manjši kmet bori za obstanek. Sicer se glasi skoro povsod: Kmečkemu stanu se mora opomoči. Žalibog pa, da tudi ta davčna preosnova se ni ozirala na ta klic. Dajte, da se nekoliko popravi, in glasujte za moj predlog!

Cerkvene zadeve.

Novi oltar v Nazarjih.

Iz mladih let vemo, koliko veselje navdaja farane, ako pri domači župni cerkvi obhajajo cerkveno slovesnost. Otroci vsi radovedni povprašujejo mater, kaj in kako se bo godilo. Tako slovesnost, redko ter veličastno je doživela sicer skromna, a znana nazareška fara v gornji Savinjski dolini. Šesto nedeljo po veliki noči so blagoslovili veleč. g. dekan gornjegrajski nov kameniti oltar v lavretanski kapeli v Nazarjih.

S strahom se se spominjamo vplanskega potresa; sosedni župljani v Šmartinu za Dreto so prišli v skupni procesiji na šesto velikonočno nedeljo k Materi božji v Nazarje z gorečo prošnjo, naj bi ona izprosila pri svojem Sinu, da bi strašni potresni dnevi minoli, ter obljubili, vsako leto na to nedeljo v procesiji našo nebeško mater v Nazarjih počastiti.

Obletnica je bila radostna. Dolga vrsta sosednih župljanov se je pomikala na prijazni griček k Mariji, da izpolnijo dano obljubo, a da tudi obiščejo čudadelno Marijino podobo v novem oltarju. Po sv. blagoslovnih obredih stopijo veleč. g. dekan Fr. Dovnik na leco, ter v krasnih in vspodbudnih besedah polagajo v verna srca nauke o skrivnosti presvete mašne daritve na oltarjih. Za tem je bila slovesna sv. maša v kapeli. Cerkveni zbor je pel povsem pravilno in strogo cerkveno latinsko mašo Hladnikovo op. 5.

Nekoliko še o oltarju. Ves oltar je izdelal vrli katoliški mož, kamenosek Vurnik iz Radoljice. Miza in podstavek sta iz pisanega gorenjskega marmorja; nastavek ves iz čistega belega marmorja iz Tirolskega. Visok je 5'40 m. Posebno krasni so korintski kapiteli. Slog je prikladen cerkvi v laški renesanci. Cena zelo nizka. Gosp. kamenosek Vurnik je umetnik v svoji stroki, zato vsega priporočila vreden; on je tudi po-verjenik ljubljanskega umetniškega društva.

Spominjati se pa moramo tudi novih slikarjev v ozadju in na oboku novega oltarja. Izvršil jih je akademski slikar g. Iv. Gosar iz Celja. Kaj pač zamore spretna roka umetnika, pričajo nam umotvori, ustvarjeni v prijaznem koloritu na sveži steni! Vse je vzvišeno, vse prijazno se angeljsko smehlja, kar priča, da se umetnik pri delu ozira v nebo! Splošna želja je, da bi ljubi Bog ohranil vrlega g. Gosarja mnoga leta v njegovi delavnosti za krasoto lavantinskih cerkv. Prijetna dolžnost pa veže cerkveno predstojništvo izreči zahvalo za velikodušno podporo, naklonjeno od slav. posojilnice v Mozirju, ter blagi hiši T.

Gospodarske stvari.

Se smejo krave do zadnjega molzti?

Gospodarji, ki se mnogo bavijo z živinorejo, odgovarjajo na to vprašanje, da ni svetovati, kravo do zadnjega molzti. Prvič se tele ovira s tem v svojem razvijanju, na dalje je jasno, da postaja krava zavoljo tega vedno slabša in tretjič tudi za vime ni zdravo, če deluje do zadnjega, če se ne odpočije vsaj nekaj dni. Če kravo do zadnjega domolzeš, bode imela pozneje, pri sledečem teletu veliko manje mleka. Navadno se že kaka 2 meseca prej neha molzti, kakor krava povrže. Če se to ne zgodi, ne sme se mleko v vimenu puščati, temveč redkokedaj molzti. Eden teden se še molze dvakrat na dan, potem le edenkrat in slednjič samo v presledkih dveh dnevov. Tako se posreči, da se celo pri najboljših kravah ustavi moljenje kakih pet tednov prej, nego povržejo. Še enkrat pripomnimo to, da se mora vsikdar omolzti do čistega. Mleka v vimenu ni puščati, kajti napravi to zaostalo mleko lahko precejšno škodo.

Proti ušem pri živini.

Kedar hoče gospodar odpraviti od živine nadležne in sitne živinske uši, naj se ogiblje vseh nevarnih sredstev, ki imajo v sebi več ali manj strupa. Najnavadnejše sredstvo je pač voda, milo in kameneno olje. Kakih 5 litrov vode se skuha in v tej vodi četrt *kg* mila (žajle) raztopi. Še dokler ta zmes vre, vlije se v posodo, kjer je kakih 10 litrov petroleja. Ta trojna zmes se pet ali nekaj več minut prav dobro premeša. Kedar se ohladi, je nekako smolnata tekočina, ki se močno vleče. Ako jo hočeš rabiti, raztopi en del te zmesi v vodi, katere moraš osemkrat toliko vzeti, kakor zmesi. Če je vse do dobrega raztopljeno in tekoče, maže ali tere se s kartačo ali kosom sukna, ki je pomočen v napravljeni tekočini, živina, ki ima uši. S tem sredstvom ugonobi se vsakovrstni mrčes. Mazilo ima še pred drugimi pomočki prednost, da ne škoduje niti koži, niti dlaki, tudi v najmanjšem oziru ne.

Sejmovi. Dne 6. junija v Račah, Poličanah (za svinje) in na Bregu pri Ptuj. Dne 8. junija v Kapelah, na Tinskem, v Strassu, pri Sv. Marjeti na Dravskem polju, v Rušah, Šmartnem pri Slov. Gradcu in pri Novi cerkvi. Dne 9. junija na Pilstanju in v Trbovljah. Dne 11. junija v Loki.

Dopisi.

Iz Gradca. (Shod štajarskih učiteljev). G. urednik! Ta shod ste zadnjič sicer omenili v političnem ogledu, toda naj še o njem par vrstic dostavim.

Shod v puntigamski dvorani je bil prav dobro obiskan. Prišlo je kaci 1200 učiteljev in učiteljic iz vseh delov Štajarske. Od deželnih poslancev sta prišla samo dva, znani ultranemški profesor Hofmann pl. Wellenhof in Freyrer, od deželnega šolskega sveta pa nihče. Predsednikom shoda je bil izbran ravnatelj Petz, glavni govornik pa je bil učitelj Horvatek iz Gusswerka, ki je ta shod sklical. Enoglasno so se vsprejele resolucije, med drugim ona, da naj učitelji ljudskih šol imajo tisto plačo, kakor državni uradniki 11., 10. in 9. plačilnega razreda, oni meščanskih šol pa kakor uradniki 10., 9. in 8. razreda. Kakor se vidi, segajo naši gg. učitelji skoro enkrat višje kakor kranjski, ki terjajo po 600, 700 in 800 gld. letne plače. Od drugih govornikov (od slov. gg. učiteljev ni govoril nobeden) naj omenim samo znanega Resela, ki je vodja štajarski socialnih demokratov in urednik list »Arbeiterwille«. Ta bivši krojač je poudarjal, da se bode socialdemokratska stranka kar mogoče krepko potegnila za učiteljstvo. Gg. učitelji so socialistu burno ploskali. Ali so s tem morda vstopili v njegov tabor? Mislim, da nikakor ne, vendar pa so se gg. zborovalci hudo zamerili udom deželnega šolskega sveta. Sedanjega socialnega vprašanja pač nikdar ne bodo rešili ne liberalci, ne njihovi sinovi, socialni demokratje, ampak oni, ki se pokorijo božjemu nauku Kristusovemu.

Od Velike Nedelje. (Nova štacuna?) Tudi tukajšnji kinetje se čimdalje bolj zavedajo svoje narodnosti in se vsled tega večidel tudi izogibajo vseh nemških trgovin. Tako je prav, ako se vse naše ljudstvo oklene gesla »svoji k svojim«, bode pač skoro našim po sili Nemcem pogum upadel! To že čuti tudi tukajšnji trgovec g. Škvore, ki je sicer rojen domačin, a se vendar rajši druži z največjimi nasprotniki naših kmetov. Sklenil je napraviti na drugem mestu še podružnico ali filijalo, da bi imel potem dve trgovini, čeravno še v eni nima vselej komu prodajati; ker pa mu je na enem kraju spodletelo, sklenil je baje napraviti drugo trgovino v stari šoli. Ker pa ima veliko zalogo drugega blaga v lastni hiši, prišel je torej na imenitno misel, da bo ondi napravil zalogo klopotev, ker druga drobnjava se itak dobi pri gospodu Goričanu. Kdor torej želi za svoje gorice pristen nemški klopotec, naj se v njegovi novi štacuni oglasi! O položaju »Fajbera« prihodnjic.

Iz Slov. goric. (S pota.) Malo časa za potovanje, vendar včas se mora po besedah pesnikovih prijeti za »les popotni.« Od Sv. Lenarta sem na svojem potovanju primahal v Zgornje Žrjavce. Tamo pri nekdanjem Pečovniku, sedanjem Purgaju, poleg ceste na desno najdem nov, izvanredno lep napis, ki kaže nekam gor v klanec: »Nach Oberrotschützen, St. Anna.« To je pa vendar preneumno, ko vodi velika okrajna cesta k Sv. Ani, zakaj ta kažipot v oni blatni klanec? Mar se morajo popotniki radi tega begati? Oh, neumnosti za novi odbor, osobito za novega župana! Vidite gospoda, ali se niste mogli ravnati po prejšnjem predstojniku, g. Janezu Sirku, ki je bil mož na pravem mestu in značajan Slovenec, ki se ni ustrašil napraviti slovensko-nemške občinske table, ter še blizu Sv. Lenarta? Kakó lepó se beró šicanskega župana g. Franca Wella kažipoti v obojnem jeziku! Enako v Srednjem in Spodnjem Gasteraju, Krembergu itd., kjer županijo vrli možje, kakor: gg. France Kurnik, Dominik Koser in Alojzij Ornik. To so možje, pred katerimi klobuk raz glave! In tam taka pokveka, menda radi tega, da bi nekterim »purgarjem«, ki še iz Prusije čakajo rešitve, »nagodili«. Kolo časa se vrti in čas spreminja zemlje obraz, in tudi to se bo drugače zavrtelo. Ta kažipot obědujejo posebno bizmarkovci, a oni popotniki pa ne, katere ta kažipot požene tam gor po tistem klanecu v

v Ročico k Sv. Ani, kjer morejo večkrat gaziti blizu do kolena po blatu. Vendar pa ne zamerimo onim čudakom, ker mislimo, da so brezdvomno imeli v mislih drugo Sv. Ano, ne ono na Krembergu v Slov. goricah!

Iz Zadretja v gornji Savinjski dolini. (O nesreči) naj Vam poročam, ki se je dogodila v Pustem polju pri Mihi Cajnerju pred šestimi tedni. Poprosil je namreč domači hlapec Cajnerjev gospodarja za eno krono; imel je pa zasluženih 30 gld. Hotel je namreč z drugimi fanti v krēmo. Ker mu pa Cajner ni hotel dati krone, sprla sta se nekoliko; in drugo jutro na vse zgodaj so našli pred vrati Cajnerjeve hiše dotičnega hlapca mrtvega z mnogimi ranami na vratu in prsih. Vrat je imel prerezan, rebra razdrobljena. Sum je letel na različne lante, s katerimi je prejšnji večer pil, a dokazalo se je, da so ti nedolžni. Prijeli so pa nato očeta Cajnerja in sina njegovega, ki je star še le 19 let. V preiskovalni ječi sta sedela oče 14 dni, sin pa 6 tednov. Pri porotnej obravnavi dne 26. maja je obstal sin, da je sam hlapca umoril. Očeta so izpustili, sin pa je obsojen na 3 leta težke ječe. Očeta je sicer gosposka spoznala za nedolžnega, toda pred večnim Bogom bode bržčas drugače, ko bodo stariši morali oster odgovor dati od svojih otrok.

Od Sv. Barbare pri Vurbergu. (Pojasnilo.) G. urednik! Resnici na ljubo objavite sledeče: Spisatelj dopisa v 22. št. je slabo zvedel, kajti marsikaj ni resnično poročano. Gospod nadučitelj Fr. Krajnc je dobro vodil celo volitev. Po volitvi se je novo izvoljeni župan Janez Krajnc tej službi odpovedal z opravičevanjem, da te nikakor ne prevzame na noben način vsled tega ne, ker je že čez 6 let prvi obč. svetovalec in ker mu žena ne pripusti vsled njegovega zdravja itd. Na to je pa najstarejši odbornik Ignac Bezjak rekel, danes sem jaz predsednik, skupaj smo še vsi, pa v drugi volimo, prve uradne reči pa raztrgajmo, ker se prej nismo dosta pomenili. G. nadučitelj se temu skoro enoglasnemu sklepu ni mogel zoperstavljati, misleč si, ako sedaj tem ne izpolni želje, si nakoplje sovraštvo vsega odbora, in tako se je druga volitev vršila. Povemo Vam pa, g. dopisovatelj, ako bi stokrat bila volitev pri tem odboru za župana, izpadlo bi, kakor je sedaj. Izmed 18 volilcev je bilo 14 naklonjenih g. Markušu in čuda bi bila, ako bi on ne bil postal župan. Gospodu nadučitelju se pa lepo zahvaljujemo, da so nam pisali, čeravno niso niti prvič, niti v drugič dali svojega glasu g. Markušu.

Iz Istre. (O naših razmerah). Čudno je marsikaj na svetu, tudi v Istri. Mnogi tujci mislijo, da se pri nas vsaj večidel vse stvari razvijajo normalno, a to ni tako. Gospodarska društva v Istri niso v najboljem stanju. Istina je, v Poreču je od vlade podpirano italijansko gospodarsko društvo, pa slovenski poslanci tožijo, da deželi ubogo malo koristi. Razun tega so še nekatere kmetijske podružnice, pa sami Italijani priznavajo, da nikakor ne cvetó. Slovanskim podružnicam pa noče nikdo pomagati, kakor le domačini. Italijani in Slovani enoglasno sodijo, da te slovanske gospodarske zadruge, kakor na Kastavščini in na Krku daleko bolje prospevajo, kakor slične italijanske. Slovanski vinarski zadruge v Pulju Italijani polena pod noge mečejo. Od ministra v Beču prašani poreški Italijani, ali se ji naj podeli kaka podpora, so se enoglasno izrazili, da nikakor ne. A ko je ipak ministerstvo zadruge enkrat dalo nekaj podpore, izrazili so se Italijani: »Čemu pa nas prašate, če se nočeti po naših svetih ravnati?« A vkljub vsem protivnikom ta zadruge dobiva čim dalje več častnega priznanja, kakor zadnjič na razstavi v Pragi. Le včas kaka zlobnost pokvarja naše dobro pristno istrsko vino. Italijan je bil onikrat kriv, ko je po pravici »Domoljub« ožigosal kupčijo s ponarejenim istriancem.

Zato isterski Slovani Slovence in inostrane kupce lepo prosijo, naj pri Slovanih kupujejo pošteno kapljico, kakor jo je Bog dal. — Isterska železnica ni bila zidana po ljudnatih krajih, nego je speljana ob robu gor. Sedaj hočejo železnico izpeljati najprvo od Trsta skoz Poreč do Kanfanara, da bo bližja zveza s Puljem, torej po zapadu Istre za Italijane; naša — če smemo reči, slovanska — iz Lupoglave ali iz Vodnjana proti Reki bo še dolgo spala, in vendar bi bila za revne slov. Istrane zveza z Reko uprav velike koristi. — Vožnja s parobrodi je prikladna bolj Italijanom, tudi le italijansko govoré uradniki na brodovih ter se hrvaški mornarji silijo, naj se potujčijo. Sicer je pa tudi vožnja zlasti avstrijskega, od žuljev ljudstva podpiranega Lloyda ob hrvaški obali najpočasniša v Evropi. Za obalno vožnjo revnih Slovanov izdaje vsakovrstna vlada to in ono stran Litve preklemano malo, akoprem jo narod vsako leto tako iskreno prosi. — Italijanski ribarji, »chioggiotti«, lové ribe na svoji in slovanski obali morja, da, oni imajo večje pravice pri nas, ko domačini. Nikdar ne bo našinec pravice dobil, ker se vlada ne upa prekoluznim Italijanom zameriti. O ne, upitja siromašnega slovanskega naroda vlada v Beču ne čuje; zato hodi naš narod v Brazilijo po smrt. (Dalje prih.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. veličanstvo svetli cesar so se oni dan odpeljali v Budapešto, kjer so se jim dne 1. junija poklonile delegacije. Svetli cesar so pri tej priliki rekli, da se od nobene strani ni bati, da bi se kalil mir, tudi z Bolgarsko smo si dobri, kakor poprej, in Bosna že sama plačuje svoje stroške. — Gosposka zbornica je vsprejela volilno preosnovo, kakor jo je sklenila poslanska zbornica. — Za dunajske mestne svetovalce so izvoljeni sami protisemitje, ker so se liberalci potegovali za nekoga žida.

Češko. V Pragi priredé prihodnje leto francoski obrtniki razstavo. — V Trutnovi mestni zbor ni dovolil, da bi se v čeških ljudskih šolah učila nemščina. Hoče, naj češki otroci hodijo v nemške šole, da se popolnoma ponemčijo.

Tirolsko. V soboto se je v Bolzanju pričela slovesna stoletnica, od kar je Tirolsko izročeno presv. Srcu Jezusovemu. Došli so tja solnograški kardinal Haller, brixenski in tridenški škof, skoro vsi poslanci in nebroj ljudstva.

Štajarsko. Sekovsko tiskovno društvo je imelo izredni občni zbor. Sklenili so ustanoviti knjižice po deželi in književno društvo, kakor je družba sv. Mohorja. — Liberalci po gornjem Štajarju prirejajo podučne govore; toda skoro le socijalisti se zanje ogrevajo. Ali so se s temi pobratili?

Koroško. Velikovaška podružnica sv. Cirila in Metoda je imela na binkoštni ponedeljek v Želinjah izvrstno obiskan shod. Katol. politično in gospodarsko društvo pa priredi javen shod v Gozdanjah prihodnjo nedeljo. Vsa čast koroškim voditeljem!

Kranjsko. Svetli cesar so g. Ivana Hribarja že potrdili ljubljanskim županom. — V nedeljo so hoteli socijalisti rogoviliti v Novem mestu. Ker pa je prišlo veliko več krščanskih delavcev, ki niso hoteli poslušati socijalistov, je bil shod zaključen.

Primorsko. Ministerstvo je mestnemu zastopu goriskemu zaukazalo, da mora za slov. ljudsko šolo pri-skrbeti primernih prostorov sredi mesta. — V Istri so

v soboto bili za deželne poslance enoglasno zopet izvoljeni Slavoj Jenko, Matko Mandič in S. Kozulič.

Ogersko. Kakor znano, zborujejo letos delegacije v Budapešti v novi lastni palači. Skupni državni proračun izkazuje stroškov 160 milijonov gold. Za vojaštvo se letos zopet 4 milijone več zahteva, kakor lani. — Madjari so grozno hudi na dr. Luegerja, ker je v petek ostro govoril v avstrijskem državnem zboru zoper ogersko »švindeln-razstavo«.

Vnanje države.

Rim. Papežev zastopnik pri kronanju ruskega carja, nuncij Agljardi, je moral dan poprej priti v Moskvo, kakor je bilo sprvega določeno, da je bil prej pri carskem obedu, nego drugi zastopniki. — Sv. oče so pisali kralju Menliku, naj laške ujetnike izpusti.

Francosko. Zbornica je v soboto vsprejela postavbo, vsled katere postane otok Madagaskar v vshodni Afriki francoska naselbina. — Začetkom maja so socijalisti na mnogih krajih zmagali pri občinskih volitvah, in katoličani še vedno več ali manj križem dižijo roke.

Angleško. V Rimu preiskujejo, ali so angleški razkolni škofije prav posvečeni ali ne. Te dni je stari Gladstone pisal kardinali Rampolli, naj se posvečenje pripozna. To pa ni mogoče, ako se dokaže, da prvi razkolni škof ni bil pravi škof.

Nemško. Na Bavarskem so liberalci hoteli vpeljati zažiganje mrličev, ki je od sv. katol. cerkve prepovedano. Dotični odsek pa je zavrgel to predlogo z 11 proti 9 glasovi. Torej še bodo bavarski liberalci morali v materi črni zemlji počivati.

Rusko. Zastopnik našega cesarja, nadvojvoda Evgen, je dobil od carja Nikolaja red sv. Andreja. — V soboto zjutraj se je Moskvi zgodila grozna nesreča. Blizu 300 tisoč ljudi se je gnetlo na Chodinskega livadah, kjer so se delila jedila in pijače. Okoli prostora, kjer so se delila jedila, je bil narejen 18 metrov širok jarek. Vsled pritiska od zdej so ljudje prvih vrst padli v jarek in bili pohojeni ali so se zadušili. Mrtvih je bojda okoli šest tisoč, več sto pa ranjenih.

Srbsko. Liberalci in radikali so izjavili, da nočejo sodelovati v odboru, ki naj pregleda in popravi ustavo. Rekli so, da naj sedanja vlada odstopi, kajti ona ni zmožna voditi slobodnih volitev v skupščino.

Turško. Na Kreto je poslala vlada šestnajst batalijonov vojakov. Na Kreti je velik nered. Oboroženi Turki morijo tudi mirne kristjane in ropajo. V Vamosu pa so kristijani oblegali batalijon turških vojakov, katerim je oni dan prišel na pomoč Edhem paša ter vojake rešil. Ako vlada ne naredi kmalu reda na Kreti, bodo morale vmes poseči evropske velevlasti.

Za poduk in kratek čas.

Poročila iz Rima.

(Piše Fr. Kovačič.)

III. Čudno spreobrnjenje.

Po dolgem molčanju dajte mi, g. urednik, zopet enkrat besedo v »Gospodarju«. Tokrat ne bom opisal imenitnosti večnega mesta, ampak bom cenjenim čitateljem pripovedoval zanimivo novico, ki vzbuja veliko pozornost po vsem krščanskem svetu, zlasti pa v Rimu.

Dne 18. majnika t. l. so ljudje trumoma hiteli v cerkev sv. Hadrijana na foru. Ta dan je bil slovesno sprejet v naročje katoliške cerkve zagrizeni odpadnik in prostozidar S. A. Zola. Večini čitateljev je pač